

Олена В. Ханова

РОЛЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В ІНВЕСТУВАННІ У ВІДНОВЛЮВАЛЬНУ ЕНЕРГЕТИКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Метою статті є визначення ролі транснаціональних корпорацій у процесах інвестування, фінансування та інноваційного розвитку відновлюваної енергетики країн Європейського Союзу. У дослідженні проаналізовано динаміку частки відновлюваних джерел енергії у валовому кінцевому споживанні енергії та структурні зрушення у виробництві електроенергії з відновлюваних джерел у країнах ЄС протягом 2014-2024 рр., що дозволило виявити ключові тенденції трансформації енергетичного балансу Союзу в умовах реалізації кліматично-енергетичних цілей.

Здійснено порівняльний аналіз інвестиційної активності транснаціональних корпорацій у енергетичній сфері. В межах дослідження розраховано індекси концентрації корпоративних інвестицій, що дало змогу оцінити рівень територіальної та інституційної зосередженості капіталу у відновлюваній енергетиці ЄС. Окрему увагу приділено аналізу динаміки та галузевої структури корпоративних витрат на дослідження і розробки у сфері енергетики та чистих технологій як ключового чинника довгострокового інноваційного розвитку.

У результаті дослідження встановлено, що зростання ролі відновлюваної енергетики в енергетичному балансі Європейського Союзу відбувається насамперед за рахунок розвитку вітрової та сонячної енергетики, які характеризуються високою капіталомісткістю, технологічною складністю та значними бар'єрами входу. Доведено, що інвестиції у відновлювану енергетику в ЄС мають високий рівень концентрації та формуються обмеженим колом провідних транснаціональних корпорацій і країн-лідерів, що визначають основні напрями фінансування енергетичного переходу.

Зроблено висновок, що транснаціональні корпорації виступають системоутворюючими суб'єктами енергетичного переходу Європейського Союзу, поєднуючи функції основних інвесторів, технологічних провайдерів та агентів інноваційного розвитку. Отримані результати можуть бути використані у процесі формування інвестиційної, промислової та енергетичної політики ЄС, а також при розробці інструментів стимулювання залучення корпоративного капіталу у сферу відновлюваної енергетики.

Ключові слова: транснаціональні корпорації, інвестування, інвестиційні стратегії, відновлювальна енергетика, енергетичний перехід, країни Європейського Союзу, інноваційний розвиток.